

ТЫЗЭКЪОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

АДЫГЭ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы

№ 151 (23080)

2024-рэ илъэс

ШЭМБЭТ

ШЫШЪХЪЭИУМ и 17

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгъохэр

МАКЪ

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Нэбгырэ 500 фэдиз хэлажжэ

Алексей Гусев

Сэнаушыгъэ зыхэлъ ныбжыклэхэм яшъолъыр зэхажьэу «Фышт-2024-р» Адыгеим щэкlo. Ащ хэлажжэхэрэр тыгъуасэ гъогу те-хьагъэх.

АР-м и Лышъхъэу Къумпыл Мурат игукъэкiклэ зэхажьгъэ loфтхьабзэм сэнаушыгъэ зыхэлъ ныбжыклэ чанхэмрэ хабзэм иллыкloхэмрэ зыщызэлукloхэрэ чыплэу хъугъэм ренэу нахъ зеушъомбгъу.

Мы илъэсым Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Черкесым, Краснодар краим, Къалмыкым

ыкли апэрэу Херсон хэкум яклалэхэмрэ япшъашъэхэмрэ ащ хэлажжэх. Ахэм анэмыклэу тиреспубликэ имуниципалитет пстэуми къарыкыгъэхэри ахэтых. Пстэумкли клэлэ ыкли пшъэшъэ 500 фэдиз къэзэрэгъоигъ.

Тыгъуасэ мы loфтхьабзэм хэлажжэхэрэр лъэсэу Фышт

ыльапсэ еклугъэх. Гъогур Кавказ биосфернэ заповедникым икъушъхьэлэ чыплэ дахэхэм апхырэклы. Хэгъэгур шъхьафит шлыжыгъэным фэззогъэ дзэклolхэм ясаугъэтхэм ахэр яклolлэщтых, Хэгъэгу зоошхом фэгъэхыгъэ зэдэгущылэгъухэр зэдырлэщтых.

Аужырэ чыплэу зыщызэлукloхэрэ

клэштхэр къэуцуплэу «Фышт» дэж. Мыщ гъэсэныгъэм, спортым, культурэм япхыгъэ loфтхьабзэбэ щызэшлуахышт, мылылэ чыплэхэм, хыкъумхэм, къушъхьэлэ чыплэхэм яклolлэщтых. Ныбжыклэхэр нэлуасэ зэфэхьущтых, алэклэл хъугъэ сэнаушыгъэмрэ loпэлэсэныгъэмрэклэ зэдэгощэщтых.

Слетым ихъугъэ-шлэгъэ шъхьалэу хъуштыр Адыгеим и Лышъхъэ дырлэшт зэлукloгъур ары. А лъэхъаным клалэхэмрэ пшъашъэхэмрэ япроектхэмрэ ягухэлъхэмрэ ащэгъэгъозэщтых, шъхьэхыгъэу зыгъэгумэклыхэрэ упчлэхэр республикэм и Лышъхъэ ратыщтых.

Мыщ ыпэклэ гъэсэныгъэм епхыгъэ loфтхьабзэу Мыекъуапэ щызэхажьагъэ Адыгэ къэралыгъо университетым шыкloагъ. Сэнаушыгъэ зыхэлъ ныбжыклэхэр зекloнымклэ, экологиемклэ, экономикэмклэ, я Хэгъэгу фэшъыпкъэхэу лэужхэр плугъэнхэмклэ экспертхэм алукагъэх. Ащ нэмыклэу республикэм ихьакloхэм къалэу Мыекъуапэ тарихъ чыплэу илэхэр арагъэлъэгъугъэх.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ ипресс-къулыкъу кытыгъэ къэбархэмклэ ТХАРКЪОХЪО Сафьет.

Шуклэ агу къэкIыжыш

Гуманитар ушэтынхэмкIэ
Адыгэ республикэ институтым
ихьарзынэщ

Адыгабзэр дэгоу зышлэрэ, ар зыгъэлэплэрэ ныбжыкIэхэр зыщызэрэугоигъэхэ лагерэу «Адыгэ хабз» зыфилорэр мы мафэхэм мэфэкI шыкIэм тетэу зэфашыжыгы.

Тхьамафэм Адыгеим, Къэбэртэе-Бэлыкъарым, Къэрэщэе-Черкесым, Краснодар краим ыкIи Тыркуем къарыкIыгъэ ныбжыкIэхэм адыгабзэмкIэ ыкIи адыгэ хабзэмкIэ яшлэныгъэхэм ахагъэхуагъ. Адыгабзэм икызэтегъэ-нэнрэ ихэгъэхьонрэ афэгъэхьыгъэу Проектнэ офисым илофшлэн кыдыхэлъытагъэу ар ятIонэрэу мы ильэсым зэхашагъ.

Адыгабзэм, адыгэ шэн-хабзэхэм якызэтегъэнэн афэгъэхьыгъэу илофхьабзэхэр ныбжыкIэхэм афызэхашагъэх, шлэныгъэлэжхэр гуцылэгъу афэхьыгъэх, культурэм, искусствэм ялофшлэхэм кыгъэлэжгъон гъэшлэгъонхэр рагъэкIокIыгъэх.

Апэрэ мафэхэм чыплэ зэфэхьафхэм къарыкIыгъэхэм гуцылэгъу афэхьыгъэ гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институтым илофшлэу ЕмыкI Нурджан. Адыгэ чыплэцIэу, псыхьуацIэу шылэхэм шьэфэу зыдалыгыр ащ къафилотагъ. Нэужым адыгабзэм, адыгэ хабзэм якъэхьумен фэгъэхьыгъэ гуцылэхэмкIэ закыфигъэзагъ филологии шлэныгъэхэмкIэ докторэу Бырсыр Батырбий.

Лъэпкъ тарихым инэклубгъохэр къафилотагъэх шлэныгъэлэжхэу, тарихь шлэныгъэхэмкIэ докторэу Пэнэшьу Аскэр.

Лагерым къекIоллагъэхэм

лъэшэу ягуапэ хьугъэ адыгэ къужьым фэгъэхьыгъэ мэфэкI илофхьабзэм хэлэжхэнхэу янасып кызэрихыгъэр. Ижырэ адыгэ чыгхатэхэр зэрагъэ-шлагъ, ахэр нэрылэгъу афэхьыгъэх. Ижырэ къушхьэ лъэс гьогухэм арыкIуагъэх, зэнэкьокъу зэфэхьафхэм ахэлэжхэу, къэшхуагъэх, оред къалуагъ.

Пхъэшлэным, гьукIэным, дэнбзэным, хэдыкIыным яшэфхэр лагерым къекIоллэгъэ ныбжыкIэхэм джащ фэдэу зэрагъэ-шлагъэх. Адыгеим щызэлъашлэрэ Лышэ Ахьмэдрэ БоджэкIэ Бэлэрэ якъэгъэлэжгъон ашлогъэшлэгъоныгъ. Адыгэ саехэр ащыгъэу пшъэшъэжыехэм сурэт зытырахыгъ.

Къуаджэу Гьобэкъуае дэт культурэм и Унэу Къат Теуцожь ыцIэ зыхьырым кыкIыгъэ оредыло купэу «Лашынэр» джащ фэдэу лагерым ихэкIагъ. Адыгэ оредым имэхьанэ, адыгэ мэкъамэм идэхэагъэ ахэм кыралотыкIыгъ.

ИэкIыб хэгъэгухэм ащыпсэу-щтыгъэ тилъэпкъэгъухэу Адыгеим апэрэу кызыгъэзэжыгъэхэм ащышхэу Мыекъуапэ щыпсэухэрэ Чэтэо Ибрахимэрэ Едыдж Мэмэтрэ ныбжыкIэхэм залуагъэкIагъ. Ячыгужъ къагъэ-зэжынанэу зэрэхьугъэр, хэкум

гупсэфыплэ зэрэшагъотыгъэр къалотагъ. Тыркуем кыкIыгъэ хьакIэхэм ар лъэшэу ашлогъэшлэгъоныгъ.

ЗэлукIэгъу гъэшлэгъонхэмкIэ адыгабзэм фэгъэхьыгъэ лагерыр баигъэ. ТхакIохэр, шлэныгъэлэжхэр, Адыгэ къэралыгъо телевидением илофшлэхэр ныбжыкIэхэм адэжъ шылагъэх, лъэпкъым, бзэм, хабзэм язытет, ахэм якъэхьумен, яхэгъэхьон афэгъэхьыгъэ гупшысэхэмкIэ къадэгошагъэх. Институтым ипашэу, философии шлэныгъэхэмкIэ докторэу Лылужъу Адам, шлэныгъэлэжхэу ыкIи тхакIохэу Шьаукъо Асфаррэ Ибрахимэрэ, журналистхэу ТIэшъу Светлан, Къуижъ Аминэт, ГьукIэлI Сусан, режиссерэу Гъазые

Бирамхьан, фондэу «Гухэлъ» зыфилорэм ипашэу Къуижъ Юрэ, шлэныгъэлэжхэу Къуекъо Асфаррэ Маринэрэ къалотагъэхэм ныбжыкIэхэр ашлогъэшлэгъонэу ядэлугъэх, зэнэкьокъоу афызэхашагъэхэм ягуапэу ахэлэжхэу.

Мы мэфэ дэдэм зэлъашлэрэ адыгэ режиссерэу Нэгъэплэ Аскэрбий фильмхэр тырихьнэу зэрэригъэжыагъэр, ахэм иоф зэрадишлагъэр къафилотагъ.

Лагерым иаужырэ мафэ къуаджэу Тэхъутэмыкъуае щыц оредыло купэу «Удж» зыфилорэр къырагъэблэгъагъ. Ар Урысыем щызэлъашлэ хьугъэ. Адыгэ мэкъамэр, адыгэ оредыр IэкIыб хэгъэгухэм ащэгъэлун альэкIыгъ.

Илофхьабзэм икIэхуым лагерым къеблэгъагъэхэм хьакIэхэм, ар зыщызэхашагъэ хьакIэ-щым шылажэхэрэми, ныбжыкIэу кызэрэугоигъэхэм рэзэныгъэ гуцылэхэр гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институтым ипашэу Лылужъу Адам арылауагъ. Адыгеим и Лышхьэу КъумпIыл Мурат, шлэныгъэхэмкIэ Дунэе Адыгэ Академием итхьаматэу КъаныкIэ Арсен лагерым изэхэщэнрэ изегъэкIонрэ ялахьышлэу зэрэхалхьагъэр кыыхигъэщыгъ.

Аужырэ пчыхьэр, хабзэ зэрэхьугъэу, адыгэ джэгуклэ аухыжыгъ. Мыщ хэлэжыгъэ пстэу-ми тхьамафэу цагъэкIуагъэр шукIэ агу къэкIыжыш.

ДЕЛЭКЪО Анет.

ИльэсыкIэ еджэгъум

Адыгеим и Къэралыгъо автоинспекция икыулы-кыушIэхэм еджэпIэ автобусхэр ильэсыкIэ еджэгъум зэрэфэхьа-зырхэр ауплэкIугъ.

Автобусхэм ятехническэ зытет уасэ фашыгъ ыкIи клэлэцIыкIухэр зезыщэрэ водительхэм пэшорыгъэшъ зэдэгущылэгъухэр адашыгъэх. ИльэсыкIэ еджэгъур кымыхьэзэ еджэпIэ автобусхэм язытет уплэкIугъэныр анахь пшъэрылшъхьалэу Адыгеим и Къэралыгъо автоинспекция илэхэм ащыц.

Мыщ фэдэ илофхьабзэхэр зэхашэхэзэ полицием илофшлэхэм анахьэу аналэ зытырагъэтыгъэр щынэгъончэным ибгырыпххэм, тахографхэм ыкIи ГЛОНАСС

Къэралыгъо автоинспекция

системэм иоф зэрэшлэхэрэ уплэкIугъэныр ары. Джащ фэдэу машлор зэрагъэкIосэрэ пкыгъор, Iэзэгъу уцхэр зыдэлъ къэмланьр авто-

бусхэм арылхэмэ ауплэкIугъ.

Адыгеим и Къэралыгъо автоинспекция ипресс-кыулыкIу

Мэшлокум еутэкIыгъ

Шышхыэлум и 15-м сыхьатыр 10-рэ такыкI 25-м станцияхэу Инэм-2-мрэ Щынджыерэ азыфагу мэшлоку гьогу зэпырыкIыплэу илэм автомобиль псынклэм иводитель тельади, цыфхэр зезыщэрэ мэшлоку «УФА — Адлер» зыфилоу кысыгъэм еутэкIыгъ.

— Мэшлокум имашинист псынклэу тормозым телункIагъ нахь мышлэми,

благъэу кызэрэсыгъэм кыыхэкIэу кыуцун ыпэкIыгъэп, — кьеты Те-мыр Кавказым имэшлоку гьогухэм я Гьэлорышлэплэ ипресс-кыулыкIу.

Пэшлорыгъэшъэу зэрагъэунэфыгъэмкIэ, мы хьугъэ-шлагъэм зыпари хэкIодагъэп. НамыкI мэшлокуу зекIохэрэми иягъэ якIыгъэп. Сыхьатыр 10-рэ такыкI 47-м мэшлокур игьогу техьажыгъ.

Водительхэр ауплэкIух

Гьогухэм къатехьухьэрэ хьугъэ-шлагъэхэм ыкIи ахэм кыздахьырэ гумэкIыгъохэм цыфхэр ащыухьумэгъэнхэм фэшI гьогу-патруль кыулыкIу-м иотряд иротэу N 1-м Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо автоинспекция ихэушхьафыкIыгъэ батальон игьусэу Мыекъуапэ ыкIи Мыекъопэ районым тхьамафэ кьэс «Водитель ешъуагъэр» зыфилорэ илофхьабзэр ащырагъэкIокIы.

УФ-м хэгъэгу кIоцI илофхэмкIэ и Министерствэ гьогурыкIоньр щынэ-

гьончэнымкIэ и Гьэлорышлэплэ шъхьалэ ышыгъэ унашъом кыпкы-рыкIыхэзэ, гьогу-патруль кыулыкIу-м илофшлэхэр япчъагъэкIэ бэ хьухэу илофхьабзэм хэлажэх. Гьогухэр ыкIи урамхэр водительхэм къаухьанхэ амьлэкIынэу уплэкIунхэр зыщы-рагъэкIокIышI чыплэхэр кыулыкIу-шлэхэм агъэнафэх. Водитель пэпчэ къагъэуцэу ешъуагъэу рулым лусхэмэ ауплэкIу.

Полицием иподполковникэу ПИАТЫКЪО Ичрам.

Шуагъя, зэрара кяхьырэр?

Гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъор ыклэм фэкӀо, илъэсыклэ еджэгъур къэблагъэ. КӀэлэцыкӀоу еджаплэм кӀощтхэм яцыкӀэгъэштхэр ны-тыхэм ащэфынэу рагъэжыагъ.

Шыгынхэм, еджэн 1эм-псымэхэм анэмык1зу гаджету агъэфедэн альэк1ыштхэри зэрагъэготых. Шьугу къэдгъэк1ыжын, 2024-рэ илэьсын 1оньгу мазэм и 1-м кышцегъаьгаьзу, хэбзэгъэуцугъэм диштэу, к1элэ-еджак1охэм гурыт еджап1эхэм телефонхэр шыагыгынхэм ифытынгъэ ялэжыштып е шэпхъэ гъээнфагъэ илэу агъэфедэштых.

Эджаплэхэм джи интерактивнэ доскэхэр, зипсауныгэкэлэ илэгүхэм аклэмыхэхэрэм апае хэушъафыкыгыгэ лэмэ-псымэхэр, компьютерхэр, ноутбукхэр ыкн телевизорхэр ачлэтых, еджэгүе сыхьатхэм мы лэмэ-псымэхэр ары джи ачагъэфедэнхэ альэкышхэр. Смартфонхэр кырагэгьштэштхэл.

Сыдэушгэу мыш кэлэегьа-
джэхэр, ны-тыхэр елпыхэра?
Телефоныр шылэныгэм шыц
хуугэ, зэрар гээнзагагэ кь-
хымы, шуагэу пыльыр маклэ,
кхлээджаклом еджэнымклэ ар
кыызфиггэфедэу бэрэ кыхэкхы.

Сыд фэдэ телефона клэпэджда-
клом ылыгын фаер? Джырэклэ
сомэ миным кышгэгъажыгъэу
мин 200-м нэс ахэм ауас. Ны-
тыхэр мы үпчлэм егъэгумэкълх.
Клэлэцкыкүлү пэлчэ анахь дэгъум
зэрэкълэлъэлурэр гъэнэфагъэ, ау
сыда анахьэу уналэ зытебгъэтын
фаер? Телефоным зэрэрыгушы-
лэщтым ымызакъоу, сурэт ты-
рихын ыкы пэлудзыгъэ шыкълэм
тетэу рыгушылэн елъэкълымэ,
дэгъу. Ащ нэмыклэу, ныбжьым
ельытыгъэу, Интернетым хэхъан
амал илэн фæе, еджэн програм-
мэм кыдылэхълытагъэу ар ыгъэ-
федэн ылъэкълышт ыкы ны-тыхэр
унэм исхъэ, хэушхьафыкылгъэ
программэр кыызфагъэфедэзэ
яклэлэцкыкүлү зыдэшылэм гъунэ
лъафын амал ял. Ау зэрар кы-
зыпыкылышт видеохэм япллынхэ,
джэугүлэ зэфэшхьафхэм бэрэ
яшлэнхэ алъэкълышт, ащ уфэса-
кын фае.

Аужырэ ильэсхэм гэсэныгэм исистемэ хэхьоныгэхэр ешлх, технологияклэхэр гурыт еджалэхэм ашагэфедэх. Ахэм аышц электроннэ дневникыр, электроннэ шыклэм тетэу унэм-клэ гэцэклэжынхэр агэхьынхэр, онлайн тхылхэр, гэцэклэжын тедзэху мессенджерым-клэ клэлэегаджэхэм афагэхьы-хэрэр. Мыш дэжым упчлэ кьэу-цу: «Шуагьа, хьаумэ зэрара гаджетхэм кьахьырэр?»

Гаджетхэр джи клэлэджакло-хэм урокхэм азыфагу кыдэфэрэ зыгэпсэфыгто уахтэм, шаплэм е зызызцызэблахуурэм цалыгынхэ альэкылт, ау урокыр клоэ кьаштэн фитхп. Клэлэцылкүм ипсауныгэклэ зыгорэ кьехуулагэмэ, ошлэ-дэмышлэ лоф

шылэмэ ары нылэп загэфедэн
альэкыштыр. Телефонры кээзы
штэхэрэм пшэдэклэжыэу ахын
альэкыштыр «Урысы гэ-
зетым» кыхьяг. Кызралыг
Думэм ивице-спикерэу Борис
Чернышовым кызырилорэм-
клэ, шөпхаклэхэр клэлэгаджэ-
хэмклэ лэпылэгү хуычтын, хэ-
бзэгэуцугэр кыызгагэфедээ
клэлэеджаклохэр агэдэлонхэ,
ны-тыхэм гээлэшыгыэу аралон
альэкышт, зымыгыгэуцлэхэрэр
еджанлэм члагэкыштытх.

— Игэклютыгъэ санкциехэр дгъэуцугъэхэп, сыда плэмэ телефонон зэрэрыгушч!эхэрэм имызакобоу, шынэгончъэнымклэ агъэфедэуи кыхэкълэ. Гушч!эм пае, кълэцълкълм илэгъухэм е нэмыкълхэм ыгу хагъэкълымэ, на-хъыжъхэм афытеон, видео аты-рихын е къыралорэр тыритхэн ылкълышт. Хэбзэгъэуцугъэм диштэу кълэпэджакълм еджэгъу сыхъатым телефоныр ыгъэкълос-нэу е ымыгъэфедэнэу рилон пае, ау ащ ифитыныгъэхэр кълэ-лэгъаджэм ыукохэк хъуштэп, — **elo Чернышовым.**

Шъыпкъэ, джырэ кIэлэцIыкIу-
хэр нэмыкIых, гаджетхэр яцIы-

Гаджетхэр зышэхэрэ тучаным илофышлэ кызызрилуагъэмклэ, гурыт классхэм ащеджэрэ клэлэ-еджаклохэм апае ащэфырэ телефонхэр нахыбэрэмклэ бэ зытефэрэ (память ин зилэ), егэд-джен программэм ишыклагъэхэр зытептхэн плъэклышт ыкли зы-дэщылэр къэзыгъэляагорэр зыхэтхэр ары. Ны-тыхэмклэ ар аныхэ шъхьал, унэм исхуэ яклэлэ-цыкылу гунэ лъафынзу амал ял.

Анахьэу унаІэ зытебгъэтын фаер

Экспертхэм зэралыгтэрэмклэ, клэлэеджаком пае гаджет кьэпщфы зыхуьклэ анахьэу уналэ зытебгъэтын фаехэр: апэрэмклэ — телефоным иинагъ. Ахэм алэхэр джыри цыкълух, гупсэфэу алэгу ар илын пае. Ау цыкълу дэди пщфы хушцтэ, ынэхэм кьащигъэкълэн ыльэкълышт. Диагоналымклэ дюйм 6,5-рэ илэмэ, дэгъу. Телефоным зэпымыоу lof зэришлэрэ уахътэми (батареикэм зэрилыгъым) мэхьэнэ ин ил. Еджэгъу сыхьатхэм ауж клэлэ-цыкълур джэгуным дихьыхын

уцугьом зэрифэшъуашэу зыкы-
щызыгъэлъэгъогъэ Елена Мос-
оловам мы утц'цэм фэгъэхьыгъэу
гуцылэгъу тыфэхъугъу. Пэублэ
классцкмлэ зэрэк'лэгъагъаджэм
имызакъоу, урысыбзмрэ ли-
тературэмрэ нахьыжъхэм и
арегъэхьы. Телефоныр тищылъ-
ныгъэ щыц хуэгъу к'лэлэгъэджэ
пэрытым елытэ.

— Гаджетыр ахэм алыгъмэ

кызыфигьэфедээ унэе страницэ кызылуухын, гъэцэкэжьиыхэр щышынхэ елъэкы, интерактивнэ шыкэм тетэу зэригъэшагъэр ушэтыжьи, кIэ горэ джэгукIэ шыкэм тетэу зэрагъэшэн амал яI. Ар егъэджен программэм елытыгъэу зэхэгъэуцуагъ. Гъэхъагъэу илэхэри ащ итых. Мыщ джъкым къэлыагъо шуагъэ пылъэу бгъэфедэн зэрэплъэкы-щтыр, джащ фэд, электроннэ дневникхэр, тхылъхэр ыкIи нэмкIхэр кызыфагъэфедэх. ЯтIонэрэ лъэныкIор — кIэлэцIыкIум изэхашIэ зэщызыгъэкIорэ видеохэм яплIэ, сыхъат пчъагъэрэ рыджэгу зыхъукIэ, ипсауныгъэ зэрар рехы, нэм зэрильэгъурэм къышэкIэ.

Еленэ кызырлыуагымклэ, ыпэклэ телефонхэр аригэгъэ-федэхэу, кодымклэ хигъахэхэу, гъэцэклэнхэр аригэшлэу кыхы-кыштыг, джы еджэгъу сыыха-кы кыаштэхтх. Iof зычи-шлэрэ гурыт еджаплэр аужырэ шапхэхэм адештэ, Интернетым хэхьэрэ интерактивнэ доскэхэр, компьютеры кызыфигэхэфедэ-хэээ илофшлэн зэхихцшт.

Сабыибэ зилэ ны-тыхэм ашыщ-хэм гушылэггу тафэхуыг. Ахэм кызыэрэталуагъэмкIэ, лэублэ классхэм яклэлэцыкIухэр арэ-сыфэхэ телефононр еджапIэм арагъэхьырэп, ямышыкIагъэу алытэ, зыгорэм фаехэмэ, клэ-лэегъаджэм фытеох. Ау унэм кызыкIохъэхкIэ, телефононр алыг, джэгукIэ зэфшэхъафхэм арэджэгух, ашлогъэшлэгъон. Гу-рыт ыкIи апшээрэ классхэм ашеджэхэрэм зэкIэми телефо-нхэр алыг, анах дэггум клэлэ-лух, амалэу ялэмкIэ ны-тыхэм ахэр афашэфых. Джы еджэггу сыхъатым къаштэн зэрэфимыт-хэр тэрэзэу гушылэггу тызыфэ-хъуыгэхэм алытаг, клэлэегъа-джэм кыIорэм нахэ едэлущт, ашлогъэшлэгъонышт.

ДЕЛЭКЪО Анет.

кӀугъом къыщегъэжъагъэу ашл-
гъшлэгъонх, амылгъхэу ху-
рэп плѳми хъушт. Арышъ, ар
амыгъэфедэжъынэу хэти ышлын
ылъэкӀыштэп, ау шуагъэ кы-
хъэу, псауныгъэм иягъэ емы-
кӀэу, шлэныгъэ зэрагъэгъотыным
ылъэныкъокӀэ агъэфедэным
фэпшэнхэ плъэкӀышт.

Пэублэ классхэм ашеджэрэ
кIлээджакIохэм апае ар джэ-
гуалэ нылэп, ильэсым телефон
пчъагъэ ыкьутэн, ыгъэкIодын
ыльэкIышт.

ылъэкIышт, телефоныр хэгъэнэ-
гъэн фæе.

Кыхыгъэщыгъэн фæе, шп-хъаклэхэм къадыхэлъытагъæу еджæгу сыхъатым электроннэ лэм-псымтыу нахыбэ клэз-еджаклом ылыгъын фитэп. Гушы-лэм пае, интерактивнэ доскэр, компьютер ыкйи планшэт зæдæ-гъæфæдэн джы альэкыштэн.

2023-рэ ильэсым «Адыгеим икӀэлэегъэджэ анахь дэгъу» зыфилорэ зэнэкьокъум теклоньгъэ кыыщидэзыыхыгъэ ыкӀи урысые

дээп, ау ар зэрифэшүашэу агъэфедэн фае. Еджэгү сыхьатым клэлээджаклом ар зэримышчыкалгээр гъэнэфагъэ, переменими кымышштэмэ нахьышлү, сыда плөмэ ащ дихьыхын, одыджынэу кытеуагъэр зэхимыхын плыэклышт. Сэ езгъаджэхэрэм алыгъеп, ны-тыхэр зыгорэм факехэ зыхьуклэ, кысыфытеох. Ау нахьыжхэм агъэфедэ. Урысые гъэсынэгъэ порталзу «Учи.ру» зыханорэм клэлээджаклохэр хэ-хьылхуэ ясэлэ. Ежы игаджет

Гъунапкъэ зимыІэ творчествэр

Шышхыэлум и 14-м Адыгэ Республикэм и Сурэт къэгъэлъэгъуапІэ Урысыем ыкІи Адыгеим исурэтышхэм я Союз хэтэу Николай Аксеновыр ильэс 75-рэ зэрэхурэм фэгъэхыгъэ къэгъэлъэгъон къыщызэлухыгъ.

АР-м исурэтышхэм я Союз итхьаматэу Елена Абакумовам зэхыхэр къызэлъухыгъ. Ар Н. Аксеновым къыщытхуыгъ, щыІэныгъэм ышъо зэмылІэужыгъо исурэтхэмкІэ къызэриуатэрэм мэхъанэ ин иІэу ылъытагъ. Іэпэласэм ильэсыбэм ылэжыгъэм къыкІэкІогъэ Щытху тхылъыр Адыгеим исурэтышхэм я Союз ыцІэкІэ ритыжыгъ.

— Сурэтышым икълэмыпэ къычІэкІыгъэ Іэшлагъэхэр непэ нэрылэгу къытфэхуыгъэх. Искусствэр щыІэныгъэм зэриІотакІор Николай Аксеновым къыушыхъатыгъ, — **къыІуагъ Елена Абакумовам.**

Пшызэ шъолпыр искусствэхэмкІэ изаслуженнэ ІофышІэшхоу Виктор Коваленкэм Іофтхьабзэр лыгъэ-кІотагъ. Зэхыхэм къыщагъэлъэгъорэ сурэтхэм еплъыкІэу афырилэр къыриІотыкІыгъ.

КъокІыпІэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэкІэ Къэралыгъо музейм и Темыр-Кавказ къутамэ ипашэ игуадзэу Фатима Сулеймановар нэужым къэгъушылагъ.

— Николай Аксеновым иІэшлагъэхэм уащытхуныр атефэ. Сурэт пэпчэ къыбдэгъушІэ къыпшІошІы. Тыкъэзыуцухэрэ дунаим идэхэгъэ фэгъэхыгъэ Іофшлагъэхэр хьалэмэтых. БлэкІыгъэ уахътэм ухэзыщэхэу, дунаим ихуыгъэ-шІэгъэ анахь шъхьалэхэр къызыІотыкІыхэрэр исурэтхэм ахэтых, — **къыІуагъ Ф. Сулеймановам.**

Сурэтыш Іэпэласэу Николай Аксеновыр 1949-рэ ильэсым Лабинскэ къыщытхуыгъ. ИщыІэныгъэ ыкІи итворческэ гъогу Пшызэ, Адыгеим ыкІи Санкт-Петербург ащыпхырышыгъ.

1982 — 1983-рэ ильэсхэм Санкт-Петербург дэт къэралыгъо академическэ институтэу И. Е. Репинам ыцІэ зыхыирэм щеджагъ. 2000-м щыублагъэу Санкт-Петербург щызэхашэрэ къэгъэлъэгъонхэм ахэлажэ. Ильэсыбэхэм гъогогъу 200-м къыщымыкІэу сурэт къэгъэлъэгъонхэм ахэлэжыагъ, ахэм азыныкъом дунэ

мэхъанэ ялагъ. Хэгъэгубэмэ яхудожественнэ галереехэм ыкІи къэгъэлъэгъуапІэхэм Н. Аксеновым иІофшлагъэхэр цыфхэм ащалъэгъуыгъ. ИІофшІэн епхыгъэу тын зэфэшхьафхэр ыкІи рэзэныгъэ тхылъхэр сурэтышым къыфагъэшъошагъэх.

Ащ иІофшлагъэхэр дахэу, узылэпашэу гъэпсыгъэх. ЧІыопсым, тарихым, лыхуужыныгъэм, псэушхьэхэм, цыфхэм ящыІакІэ, нэмыкІхэм яхьылІэгъэ сурэтхэр гъэшІэгъоных. Ичыгу шулэгуныгъэу фырилэр иІэшлагъэхэм къахэщы.

Къэгъэлъэгъоныр Іоныгъом и 1-м нэс зэлухыгъэшт. Искусствэр зышІогъэшІэгъонхэр ащ еплъынхэу зэхэ-щакІохэм рагъэблагъэх.

ЛЪЭПШЫКЪО Фатим.

Сурэтхэр авторым иех.

БюджетымкІэ еджэштхэр къэнэфагъэх

Мыекъуапэ дэт апшъэрэ еджэплІтІумэ бюджет шыкІэм тетэу ачІэхьэгъэ нэбгырэ пчъагъэр къэнэфагъ.

Адыгэ къэралыгъо университетым ипресс-къулыкъу къызэритыркІэ, ныбжыкІэ 850-рэ бюджет мылкъумкІэ еджэнхэ альэкІышт. Ахэм ащыщэу бакалавриатым ипрограммэ епхыгъэу нэбгырэ 711-рэ чІэхьагъ, магистратурэм ыльэныкъокІэ нэбгыри 125-рэ студентхуыгъэх. Специалитетым нэбгыри 10 аштагъ. ХэушхьафыкІыгъэ дзэ операцием щыІэхэм, ахэм яунагъохэм арысхэм фэгъэкІотэнхэр ялагъэх, нэбгырэ

19 мы ильэсым ыпкІэ хэмылэу еджэштх.

Урысыем ишъолпыр 65-мэ къарыкІыгъэ ныбжыкІэхэр АКЪУ-м чІэхьагъэх. Мы ильэсым апшъэрэ еджаплэм щеджэнэу фэе нэбгырэ мини 7-м ехъумэ ятхылъхэр приемнэ комиссием рахьыллагъэх. НыбжыкІэхэм азыныкъо къэралыгъо фэІо-фашІэхэмкІэ порталым исервисэу «Онлайн шыкІэм тетэу апшъэрэ еджаплэм чІэхьэгъэныр» зы-

филорэмкІэ ятхылъхэр къагъэхыгъэх.

Адыгэ къэралыгъо университетым бакалавриатым, специалитетым, магистратурэм ыкІи аспирантурэм япрограммэхэм япхыгъэ лъэныкъо 62-мкІэ ныбжыкІэхэр рагъаджэх. Сэнэхьат пстэумкІэ зэнэкьокъур иныгъэ. Ыпэрэ ильэсхэм афэдэу апэрэ чІыплэм итыр юриспруденциер ары. Мыгъэ джащ фэдэу нахь къыхахыгъэхэм ащыщы рекламэм ыкІи общественнэ зэпхыныгъэхэм афитегъэ-псыхьэгъэ сэнэхьатыр, джащ фэдэу прикладной хысапыр, зекІонымкІэ ыкІи психолог-кІэлэегъэджэ сэнэхьатыр бэмэ къыхахыгъ.

Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетыр пштэмэ, мы ильэсым бюджет шыкІэмкІэ еджэнхэу нэбгырэ 703-рэ аштагъ, ахэм ащыщэу Мыекъуапэ дэт апшъэрэ еджэплэ шъхьалэм нэбгырэ 673-рэ, Яблоновскэм дэт къутамэм нэбгырэ 30 ачІэхьагъ. Магистратурэм, бакалавриатым ыкІи специалитетым ыпкІэ хэлъэу чІахьэ зышІогъохэм джыри уахътэ яІ. 2024-рэ ильэсым

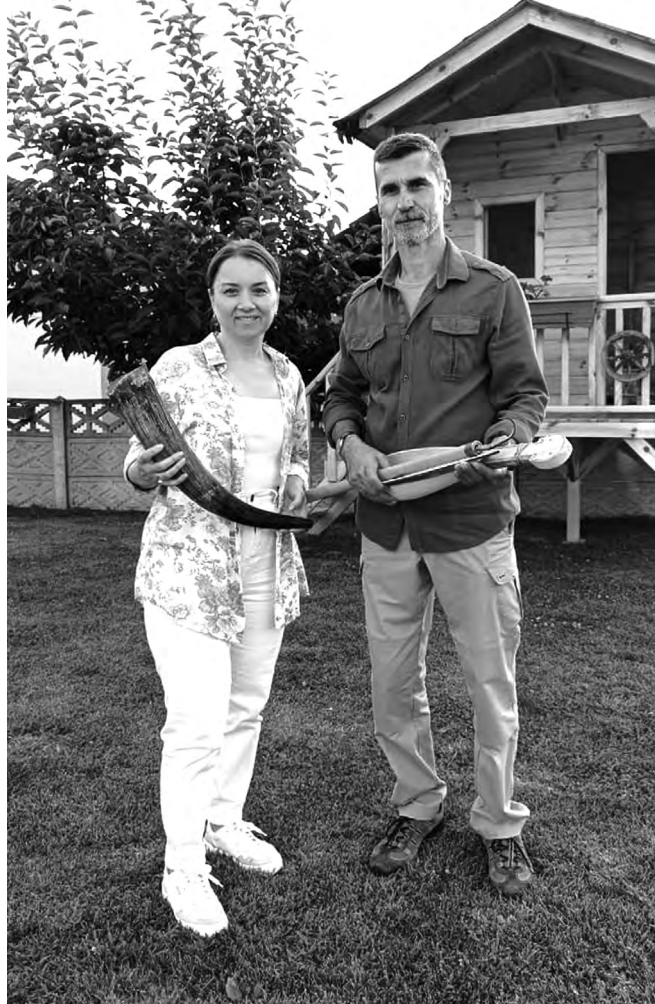
бакалавриатым ильэныкъо 32-м щыщэу 22-мэ ыкІи сэнэхьати 7-кІэ бюджет чІыплэхэр ялагъэх, непэрэ мафэм еху-лэу ахэм ачІэхьагъэх. ЗэкІэмкІи мы апшъэрэ еджаплэм щеджэ зышІогъо нэбгырэ 5178-мэ ятхылъхэр къырахьылІэгъагъ. ГъэрекІо елгытыгъэмэ, процент 17-кІэ ар нахьыб. Мыхэм азыныкъом пэлудзыгъэ шыкІэр къызфагъэфедэагъ, «Онлайн шыкІэм тетэу апшъэрэ еджаплэм чІэхьэгъэныр» зыфилорэмкІэ къагъэхыгъэх.

Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым иприемнэ комиссияе къызэрэщалагъэмкІэ, хабзэ зэрэхуыгъэу, ныбжыкІэхэр анахьэу къызэкІуапІэхэрэ медицинэм епхыгъэ сэнэхьатхэр ары. Апэрэ чІыплэр алыгъ Іэзэн Іофым, стоматологиим, педиатрием. Джащ фэдэу псэолъэшнымыкІэ, чІыдагъэмкІэ ыкІи газымкІэ, электроэнергетикэмкІэ, электротехникэмкІэ, джырэкІэ нахь ящыкІэгъэ нэмыкІ сэнэхьатхэмкІэ зэнэкьокъур иныгъэ.

ДЕЛЭКЪО Анет.

ИшлагъэхэмкIэ лъэпкъыр егъэцIэрыло

Мы мазэм тыркуе ХьакIэмзые тызэкIом, гъунэгъу чылагъохэм такыщырацэкIыгъ, тагъэлъэгъуэгъ, дэсхэм нэлуасэ тафашыгъ, тахьакIагъ. Джащ фэдэу Бырджы хьаблэ дэс Мэтхэм адэжъ тырагъэблэгъагъ, пчыхъэшхъашхэ цытагъэшыгъ. Ащ нэлуасэ сыщыфэхъугъ ыкIи сьдэгущылагъ тыркуе Шагудж хьаблэ цыщэу, лъэпкъ IэшлагъэхэмкIэ, мэкъэмэ Iэмэ-псымэхэмкIэ Iэпэласэу Шагудж Файсал.

ныкбэшIэу зыдэлажъэрэри Мэтхэм адэжъ кыздихыгъ. Ижырэ лъэпкъ мэкъэмэ Iэмэ-псымэм ишын ащ кызылэкIыгъэхъагъэр илэси 10 хъугъэ. АщкIэ икIэлэ-егъэджагъэхэу зыцIэ кырилохэрэр Тыркуе Архьанрэ ГъукIэ Замудинрэ.

— Алэм сурэтхэмкIэ шыкIэпщынэр зысэлъэгъум лъэшэу сыгу рихъыгъагъ. Арыти, ащ пылым, ыуж итхэм дунэе хьытыум сачылъыхъуэ ГъукIэ Замудин инэкIубгъо къэзгъотыгъ, тызэфэтхагъ, зэрэпшыщтыр сурэтэу кысфигъэхыгъ. Ащ сырыгуазэзэ, сиапэрэ бзэпс Iэмэ-псымэ сшыгъэ. ЕтIанэ, ыужкIэ, Замудин Тыркуе къэкIуагъэу езгъэлъэгъуи, мэкъамэ кызырехым, ыгу рихъыгъ, «дэгъу» ылуагъ ыкIи шыкIэпщынэ сшыгъэ хъунэу Iизын кыситыгъагъ, — **elo Файсал.**

Илэсиим Файсал шыкIэпщынэ 80 ышыгъ. Къелъ-лурэмэ афегъэхъазыры, аретыжы, ыгъэтылэу унэм кыригъанэрэп. Тыркуе имызакъоу, IэкIыбым цыпсэ-ухэрэми зыкыфагъазэ.

— ШыкIэпщынэр сшы зыхъукIэ, силъэпкъ, ащ икультура цыщыш, гухахъо хэсэгъуатэ. Пхъэу сызэупсэрэр зыхэтыгъэ мэзыр сынэгъу кыкIэуцэ. ЕтIанэ мэкъамэ кырахыным пае сэшыш, ащи сегъэгъуло. Ау сьдми дэхэфэшIэу унэм ипыщтмэ, шыкIэпщынэм сиухэты езгъэхъынэу сикIасэп, ымакъэ Iун, мэкъамэ кытын фае. СIэмэ кьапыкIырэ шыкIэпщынэ лэпчэ шу сэлъэгъу, сыгу пыкIэу ясэтыжы, — **мэщхы Файсал.**

ШыкIэпщынэ шыкIэм ишъэфхэмкIэ Файсал игуапэу лъэужыкIэхэм адэгощэщт, ау ыгу кьеоу ылэхэр зэгъуе-

цых — ныбжыкIэхэм ашлогъэшIэгъонэп. Ары нахь мышIэми, цыкIу-цыкIоу рицэлэнхэм дэлажъэ. Мастер-класс зэфэшхъафхэр афызэхещэх. «Хэтэ зышIэрэр, зыгорэм ыгу нэсынкIи мэхъу», — **elo ащ.**

Бзэпс мэкъэмэ Iэмэ-псымэм фэшхъафэу Файсал нэмыкI IэшлагъэхэмкIи Iазэ. ИкIасэу зыпылхэм ащыщ бжъэмыхэр. Адыгэ лъэпкъым мэкъэгъэлэу илэгъэ былым бжъакъом гъоу макъэу кыилукIырым ар еумэхъы. Мыхэм ыкIи нэмыкI лъэпкъ Iэмэ-псымэхэу хьатыекIо бэщым, пхъэкIычим, Iэпэпщынэм, Iэ шхъа-лым ыкIи нэмыкIыбэу адыгэхэм ялэхэм ыкIи ялагъэхэм афэгъэхыгъэ фильмхэр ыгъэхъазырынхэр Файсал игухэлъ. Ахэр зэрэбгъэфедэщтхэр ащ къащилотэщт.

Мыекъуапэ — Тыркуер — Мыекъуапэ.
Сурэтхэр авторым иех.

Файсал адыгабзэр макIэу ешIэ, гущылэ зырыз-тIу-рытIумэ къэгущылэшъушт, ау зэпыгъэщагъэу кыиотэ-ныр къехъылэкIы. Ащ тыдэгущылэнымкIэ ишлогъэшхо кыитэкIыгъ Адыгеим ит кьуаджэу Улапэ дэс ШыкIул-тырхэм япхъорэльфэу, Шэбрыкъомэ япхъоу, тыркуе Шагудж хьаблэ шынысэу Бэджашъэ Радэ. Ащи а пчыхъэм Мэтхэм адэжъ нэлуасэ тыщыфэхъугъ, егъа-шIэм тишIэрэм фэдэу кыитпэгъокIыгъ, тигъэгущуагъ. Ыпэрэ мафэхэм Шагудж Файсал игугъу кыис-фашыгъэу цытыгъ, сьдэгущылэ зэрэсшIоигъори ралъа-гъэти, кыисажэщтыгъ. Къысигъэлъэгъунэу, шыкIэпщынэ

ШьолъыритIум ятворческэ зэдэлэжъэныгъ

Мыекъопэ районым лъэпкъ культурэмкIэ и Гупчэ шьолъыр мэхъанэ зилэ Iофтхъабзэу «Дорога народных традиций» зыфилорэр цыкIуагъ. Районыр загъэпсыгъэр илэси 100, УФ-м лъэпкъ творчествэмкIэ изаслуженнэ купэу «Кубаночкэр» зызэхашагъэр илэс 45-рэ зэрэхъугъэхэм ар афэгъэхыгъагъ.

Унагъом и Илэс илофтхъэбзэ шхъа-лэхэм кьадыхэлъытагъэу ар рекIокIыгъ. Адыгеим ыкIи Пшызэ шьолъыр ятвор-ческэ куп цIэрылохэр мэфэкIым хэлэжъа-гъэх. Ахэм ащыщых УФ-м Лъэпкъ творчествэмкIэ изаслуженнэ купэу «Ку-

баночкэр», лъэпкъ къашъохэмкIэ ансам-блэхэу «Молодость Адыгеи», «Гуфит», искусствэхэмкIэ ыкIи къээзэкъ культу-рэмкIэ кIэлэцIыкIу еджэпIэ-интернатэу В. Г. Захарченкэм ыцIэ зыхъырэр, нэмыкIхэр.

«Культурэм иунэхэр — цыфхэр зэ-зыщэлIэрэ гупчэх» зыфилорэ проектым кыдыхэлъытагъэу мэфэкIым хэлэжъа-гъэхэр ялофшIэкIэ амалхэмкIэ зэдэгъ-щагъэх, творчествэм ылъэныкъокIэ анахь екIолIэкIэ дэгъухэр зыгъэфедэхэрэм ядэлугъэх. Ащ фэгъэхыгъэ Iэнэ хъура-ем шьолъыритIум, Адыгеимрэ Пшызэ шьолъыртIэ, ятворческэ купхэм япашэхэр хэлэжъагъэх. Ащ ыуж къашъохэмкIэ, зэкъо ыкIи зэхэт ордэ кьэлонымкIэ куп-хэм мастер-классхэр къатыгъэх.

МэфэкIым хэлэжъэгъэ творческэ купхэм къатыгъэ кьэгъэлъэгъоныхор Iофтхъабзэм кIэух дахэ фэхъугъ.

Любовь Мокрова — УФ-м ыкIи АР-м культурэмкIэ изаслуженнэ IофышI:

— Творческэ купхэм язэныбджэгъу-ныгъэ кIуачIэ кьыозытырэ Iахъ. Зэдэ-лэжъэныгъэр зэшлушIэрэр ансамблэ кьодыехэр арэп, кIэлэцIыкIухэмкIи ащ мэхъанэшхо иI, сыда плэмэ ахэр тине-уцырэ маф. Арышъ, непэкIэ шхъалэр ахэм яегъэджэн, яплун, лъэпкъ творче-ствэм фэцэгъэнхэм икьоу Iоф дэтшIэныр ары. Лъэныкъо пстэури кыизэлъыубытэу тIлухэмэ, культурэми шэн-хабзэхэми язэхъэкIо цыфхэр ахэкIыштых.

Шьолъыр мэхъанэ зилэ Iофтхъабзэм ыкIэм ащ хэлэжъагъэхэм зэкIэми рээз-ныгъэ тхылъхэр аратыгъэх.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр
АНЦОКЪО Ирин.

Сурэтхэр: АР-м культурэмкIэ и Министерств

ІэнатІэхэм аІухьяагъэхэм афэгүшІуагъэх

Урысые общественнэ организациеу «Урысыем июристхэм я Ассоциацие» зыфилорэм и Адыгэ шьольыр Къутамэ зэхэсыгъо илагъ. Іофтхьабзэм хэлэжъагъэх Адыгэ шьольыр Къутамэм и Тхьаматэ, ащ и Совет ыкли игъэцэкІэкІо комитет ахэтхэр, Къутамэм ичІыплэ отделение илЫкІохэр. Іофтхьабзэм ІэнатІэхэм аІуагъэхьяагъэхэм щафэгүшІуагъэх.

тамэу Теуцожь районым щыІэм пэцэныгъэ дызэрихъанэу агъэнэфагъ Гьонэжыкыо Бамбэт. Джащ фэдэу Урысыем июристхэм я Ассоциацие зэригъэнэфагъэм тетэу Урысые общественнэ организациеу «Урысыем июристхэм я Ассоциацие» и Адыгэ шьольыр Къутамэ игъэцэкІэкІо директорэу агъэнэфагъ Елена Телегинар.

УФ-м и Президент иунашъокІэ Дыхъу Аслъан Теуцожь район хыкумым ихыкумышІэу агъэнэфагъ. Мыщ ыпэкІэ ар Очылхэм я Адыгэ республикэ коллегии иочылэу Іоф ышлагъ, Урысыем июристхэм я Ассоциацие ичІыплэ Къутамэу Теуцожь районым щыІэм пэцэныгъэ дызэрихъагъ.

ІэнатІэу кыфагъэшъошагъэмкІэ иофшІэгъухэр Дыхъу Аслъан фэгүшІуагъэх. — ЧІыплэ Къутамэм ипашэу Іоф ышІээ, Дыхъу Аслъан специалист дэгъоу зыкыгъэпІэгъуагъ. ИофшІэн хэшЫкышхо фыриІ, ипшъэрылхэр щытху хэлэу егъэцэкІэх, зэхэцэкІо дэгъу. Хэбзэ фитыныгъэу цыфхэм яІэхэм ащыгъэгъозэгъэнхэмкІэ, ыпкІэ зыхэмыл юридическэ ІэпыІэгъур ягъэгъотыгъэнымкІэ Іофышхо ышлагъ, — кыІуагъ Урысые общественнэ организациеу «Урысыем июристхэм я Ассоциацие» и Адыгэ шьольыр Къутамэ итхьаматэу Лыхъэтыкыо Аскэр.

— Урысыем и Президент унашъом Ілэмытхээ, хыкумышІ ІэнатІэм Іухьа-

щтыр хабзэм фэшъыпкызу Іоф ышлагъэм, обществом зыкыгъэзэригъэгъэпІэгъуагъэр гъэпІэшыгъэ шЫкІэм тетэу ауплэкІу. Дыхъу Аслъан мыщ фэдэ уплэкІунхэм апхырыкыгъ, ащ кыгъэпІэгъо цыхъэшІэгъоу зэрэщытыр ыкли мы ІэнатІэр кыгъэзэригъэгъуагъэр, — кыІуагъ АР-м и Апшъэрэ хыкум и Тхьаматэу Шумэн Байзэт.

— Очылыр хыкумышІэу гъэнэфагъэныр урысые адвокатурэмкІэ мэхъанэшхо зилэ хыгъэ-шлагъэу цыт, — кыкІыгъэхыгъ Урысые общественнэ организациеу Урысыем июристхэм я Ассоциацие и Адыгэ шьольыр Къутамэ игъэцэкІэкІо комитет ипашэу, АР-м иочылхэм я Палатэ итхьаматэу Мамый Алий.

Дыхъу Аслъан кыгъэзэригъэгъэштагъэм фэшІ зэрафэразэр кыгъэзэргъоигъэхэм кыриІуагъ. Цыхъэу кыфашыгъэр кыгъэзэригъэгъэпкыжъыштымкІэ гушыІэ кытыгъ.

Дыхъу Аслъан ычІыплэ Урысыем июристхэм я Ассоциацие ичІыплэ Къу-

ГъэпцІахэм защышъуухъум

ОСАГО-м епхыгъэу гъэпцІэгъэ Іофэу зэрахъэхэрэр сыд фэдэхэ? Сыдэуштэу ахэм защыуухъумэн плэкІыштэ?

Водитель пэпч дэгъоу ешІэ ОСАГО-р зыщыщыр, сыда Іломэ шІокІ зимыІэ страхованием иполис зимыІэхэм пшъэдэкІыжъ арагъэхы. Автомобилыр страховатъ шыгъэным епхыгъэ унашъор зыфэгъэхыгъэр гъогухэм хабзэ ательыныр, гъогурЫкІоным ишлпхъэхэр водителхэм амыукъонхэр ары. Ау, гукъау нахъ мышІэми, автострахованием ыльэныкыкІэ гъэпцІагъэ зыхэлъ бзэджэшлагъэхэр зэрахъэхэ хыгъэ. Ахэр икыоу кычыІэгъэщыгъэнхэмкІэ пэрыохъухэр щыІэх, водителхэм ямызакыоу, автомобилыр страховатъ зышІыхэрэр, джащ фэдэу эксперт-осэшхэр зэрэзэргъуыІуагъэхэм тетэу гъэпцІагъэ зэрахъэ. Ащ нэмыкІэу водителхэм ащышхэм полисыпкІэр илэс кыс амытыным ишыкІэхэри кыгъотых. Ау ащ фэдэ шЫкІэм уголовнэ Іоф зэрэпылыр ащэгъупшэ.

Ямурадыр — ахъщ кызІэкІагъэхъаныр

Автомобилыр страховатъ ашІызэ гъэпцІагъэ зэрэрахъэхэрэр непэ гумэкІыгъоу щыт. Хабзэр зыукъонэу ыкли иахъщэ зышІокІодынэу фэмыем, джащ фэдэу ОСАГО-м иполис ыльэныкыкІэ гъэпцІагъэу зэрахъэхэрэр кызэтегъэуцогъэным фэшІ сакыныгъэ пхэлъын ыкли юридическэ шІэныгъэ уіІэн фае.

Нахъыбэу агъэфедэрэ гъэпцІагъэхэм ягугъу кышІын.

Страховой компаниехэм агъэфедэрэ шЫкІэхэр

Кыхыкы агент-страховщикхэм ежъ якомпаниехэм гъэпцІагъэ зыхэлъ зекІуакІэхэр ащызэрахъэхэу.

Страховкэ зилэ водителхэр гъогу хыгъэ-шлагъэм зыхафэхэрэ нэуж агентхэм зэзэгъыныгъэ адашЫ ыкли автомобилым игъэцэкІэкІынын тефэрэ ахъщэр нахъыбэу атхы. Ау ащ фэдэ шЫкІэмкІэ хыгъэ-шлагъэм лъапсэу фэхъугъэр икыоу агъэунэфын алъэкІырэп.

Мафэр зэблахъузэ

Водителым ОСАГО-м иполис тхьапэм тетэу е электроннэ шЫкІэм илэу ыІыгъын фае. Документыр ІэкІэмылэу е ащ ипалэу икыгъэ хъумэ, тазырэу сомэ 800 рагъэтышт. Водителым ыльэкыуацІэ полисым имытхагъэ хъумэ, тазырыр сомэ 500. Арэу щытми, кыхыкыІы страховкэм лъатышт ахъщэм (сомэ мин пчъагъэ мэхъу) шъхасыхээ, тазырыр ашІопыутэу атэу. Мыщ дэжыым кыэлогъэн фае гъогу хыгъэ-шлагъэхэм ахэфэным ищынагъо зэкІэхэми зэрашъащытыр, сакыныгъэ зыхэлъ ыкли ІэпІэсэныгъэ ин зилэ водителхэри авариехэм ахэфэнхэ алъэкІышт. Ау гъогу хыгъэ-шлагъэм иводителэу лажъэ зилэм ОСАГО-м истраховкэ имыІэу кызычІэкІыкІэ, ежъ иахъцэкІэ лажъэ зэрихыгъэ машинэр ыгъэцэкІэкІынын фае.

Джащыгъум зиахъщэ шъхасыгъэхэм шЫкІэ зэфэшъафхэр кызІагъэфедэхээ яавтомобиль страховатъ зэрашыштым пылтых. НахъыбэрэмкІэ зэкІэлэбжэхээ полисыр кыратхыкы, аварие зыщыхъугъэ мафэм полисыр илагъэу кышІуагъэшІыным пае. Арэу щытми, цифровой технологиер кызежъагъэм кышІублагъэу документ нэпцІыр агъэпсыныр нахъ хылэу хыгъэ. Мы мафэхэм узэкІэлэбжэхызэ полисыр кыптыкыІын плэкІыжыштэп, сыда Іломэ страховатъ зышІырэм документыр автостраховщикхэм я Союз ибазэ кызыкІэлэуІугъэ мафэ дэдэм регъахъэ.

Фыкыоныгъэу фэхъугъэм димыштэу

Страхователымрэ зэарым икыегъэгъэзэжынкІэ компанием икыулыкыушІэрэ зэрэзэргъуыІуагъэхэм тетэу, машинэм фыкыоныгъэ фэмыхъугъэми, ахэр илэхэу ашЫ. Ащ кыкІэкІогъэ ахъщэм изы Іахъ нэужым водителым страхователым реты.

Машинэм халъхъащт пкыгъом ыкли гъэцэкІэкІынын атефэщтыр тэрэзэу кыгъэпІэгъорэп.

Зэблахъушт пкыгъом ыкли гъэцэкІэкІынынэу рашЫлэщтым ауасэ хагъахъозэ гъэпцІагъэ зэрахъэ. Страхователыр, компанием иофышІэ, джащ фэдэу машинэхэр зыгъэцэкІэкІынырэр зэрэшІэхэу бзэджэ-шлагъэ зэрахъэ.

Полис нэпцІхэр ащэх

Мыщ дэжыым лээныкыуитІу кыхэбгъэщын плэкІышт: автострахованием иполис зэрэнэпцІыр страхователым пэшІорыгъэшъэу ешІэ ыкли Къэралыгъо автоинспекцием икыулыкыушІэ кызыгъэуцукІэ ригъэпІэгъунэу, тазыр ымытынэу ар кыещэфы. ЯтІуанэрэр, зы мэфэ фирмэхэм зафагъазэ, нахъ пыутэу страховкэр кыащэфы.

Электроннэ полисыр кызежъагъэм кышІублагъэу интернетымкІэ гъэпцІагъэ зыхэлъ бзэджэшлагъэхэр зэрахъэх. ГъэпцІахэм зэлашІэрэ страховой компаниехэм ясайт ехъырхэр кызІэулахы, фэгъэкІотэныгъэхэмкІэ, осэ цыкІухэмкІэ зылэпашэх. ТхьагъэпцІыгъэ кызІдызэрахъэгъэ водителхэр гъогу хыгъэ-шлагъэм зыхафэхэкІэ агъэфедэн амылэ-кыІнэу ОСАГО-м иполис нэпцІхэр кыарашэх.

ГъэпцІахэм шъуамыгъэделэным фэшІ АвтострахованиемкІэ Урысые Союзым исайт шъуихы, кыбарым икыоу зыщыжъугъэгъуаз.

НэкІубгъор зыгъэхъазырыгъэр
КІАРЭ Фатим.

Льэпкь проектхэр

Джыри зы щэчалъэ агъэуцу

Псэуалъэныккэ Министрствэр

УФ-м и Президентэу Владимир Путинр клэщакло зыфэхугъэ льэпкь проектхэм ащыщэу «Шынэгъончъэ ыкли шэпхъэшлэхэм адиштэрэ гъогухэр» зыфилорэм кыдыхэлытагъэу Тэхутэмыкье районим ит поселкэу Яблоновскэм иклэу Шапсыгъэ псыгыплэм инэпкэ еклурэ гъогум хыльэзещэхэм зэрэщэрэр къэзыщэчышт псэуалъэр щэгъэуцу.

— *Хъызмэтилан*!эу ар зыгъэуцурэм *Юфш*!энхэр зыщы-
зэшлэхухэрэ уахътэм автомашинэхэр зэрыклэуцтхэ
гъогур ыгъэпсыгъ. Псэуалъэр зытетыцтыр мы уахъ-
тэм агъэхъазыры. Палъэхэм адиштэу *Юфш*!энхэр зэ-
шлэхух, — кыщалауагъ гъогурыклогъэр шынэгъон-
чъэныккэ АР-м и Гупчэ.

Щэчалэм игъэуцун пстэумккэ сомэ миллион 90-м ехъу пэлухъашт. Мы ильэсым ичъэпыогъу мазэ ыклэм нэс *Юфш*!энхэр аухынхэу ары зэрагъэнэфагъэр. Мыщ фэдэ псэолъи 4 Адыгеим игъогухэм зэрэтыр Гупчэм кыщыхагъэщыгъ. Ильэсэу тызхэтым джыри тлу агъэуцунэу гухэлъ ял.

Шынэгъончъэ ыкли
шэпхъэшлэхэм адиштэрэ
гъогухэр

**УРЫСЫЕМ
ИЛЬЭПКЪ
ПРОЕКТХЭР**

Зэтыгъоу
сомэ миллион 1,7-рэ

Улхыужьыным кыкырэр уикъэралыгъо къэуухъумэныр, нацизмэм упэшлуклогъэр, клэлэцкыклогъэр, нэж-лужьхэр пым щыуухъумэнхэр ары. 1941-рэ ильэсым тятэжхэр зэкъоуцохи фашизмэм теклуагъэх. Джы чэзыр къорэльфхэм кьанэсыгъ.

Пым пэуцужьхэзэ хэгъэгур къэзыуухъумэхэрэм къэралыгъор лэпылэгъу афэхъу.

УФ-м и Президент иунашъоклэ хэушъафыклогъэ дзэ операцием хэлэжъэнхэу Урысыем зыкъэу-хъумэжыныккэ и Министерствэ ильэсым ыклэм нэс зэзэгъыныгъэ дзышлэхэрэм зэтыгъоу сомэ мин 400 аратышт.

А пчъагъэм хагъэхъошт шолъыр ыкли муниципальнэ зэтыгъохэр: Адыгэ Республикэм ибюджет щыщ сомэ миллионыр, район бюджетым къытлупщырэ сомэ мин 300-р. Зэклэмккэ зэтыгъоу аратыщтыр сомэ миллион 1,7-рэ мэхъу.

Зэзэгъыныгъэм клэтхэнэу фаехэр зыщыпсэухэрэ чыплэм щылэ военкоматим еклэлэнхэ алъэкышт.

А. Балабасъ

Шхуухъашлэхэм шъуафэсакъ

Къэралыгъо фэлэ-фашлэхэм япортал зык! непэ мэхъанэшхо зилэхэм ащыщ. Уиунэ укымккэу лэфыгъуабэ зэшлэхыным иамал ащ къеты.

Ау зыщышъумыгъэгъупш шъусакъын зэрэфаер. Къэралыгъо фэлэ-фашлэхэмккэ шъуиунэ кабинет шхуухъашлэхэр кыхъанхэ алъэкышт.

Сыдэуштэу ахэр зеклогъэр? Телефонимккэ афитеохэш, МФЦ-м илофшлэхэу арало, письмэу къафагъэхыгъэр алэклэхъаным пае СМС-м ит кодир къаралон фаеу ало. Ахэм зыфалохэрэр жъугъэцалэхэмэ, шъуиунэ кабинет ихъащтых.

Къэбар шъэфэу шъуилэхэм (шъуимылку, шъуихахъохэм, банкымккэ счетхэм) ямызакъоу, шъо шъуцлэккэ чыфэр (кредитыр) агъэпсын алъэкышт.

Шъуимыналосэ горэ кышъуфитеоу СИМ-картер зэблэхъугъэн фаеу е порталым епхыгъэ гумэклогъо горэхэр щылэхэу кызилоккэ, ащ лыпытэу зэдэгущыланьыр зэпыжъугъэу. Ахэр шхуухъашлэх.

Зыщышъумыгъэгъупш: фэлэ-фашлэхэм ягъэцклэн фэгъэзэгъэ къулыкъур ащ фэдэ къэбархэм къаклэупчлэштэп.

Сыд хъугъэккэ, кодир яшъумылу, шъуянэ-шъуятэхэр е ныбжь зилэ шъуилахылхэр упчлэжъэгу шъушлэх.

Шъузщыфаем полицием шъуфитеу тел. — 02-м, мобилънэмккэ — 102-м.

АР-м и МВД къэбархэмккэ ыкли общественнэ зэпхыныгъэхэмккэ иотдел

Спорт еджаплэм ипэщагъэр агъэшщынагъ

Урысыем и Следственнэ комитет иследственнэ Гъэорышлэлэу Адыгэ Республикэм щылэм къалэу Мыекъяупэккэ иследственнэ отдел илофшлэхэм къаугъоигъэ лэубытыплэхэр екъух спорт еджаплэм ипэщэщыгъэу Анатолий Лелюк пщыныж егъэхыгъэныккэ.

Урысые Федерацием и Уголовнэ кодекс ия 159-рэ статья ия 3-рэ, ия 4-рэ лэххэм къыдалытэрэ бзэдэжшлагъэхэр (илэнатлэ кызыфигъэфедзэ шху-хъагъэккэ ахъэщхо кызлэкигъэхъагъ) зэрэзэрихъагъэхэм пае ар агъэмысагъ.

Следствиемрэ хыкумымрэ зэрагъэунэфыгъэмккэ, 2018-рэ ильэсым кыщыублагъэу 2022-рэ ильэсым нэс спорт еджаплэм ипэщэщыгъэ А. Ф. Лелюк

Адыгэ Республикэм физическэ культурэмккэ ыкли спортымккэ и Комитет тхылъ нэпцлхэр лэклигъахъэщыгъэх, нэмыккэу къэплон хъумэ, спортымккэ зэнэко-кхухэм теклогъэшхохэр къащыдэзыхыгъэхэр ежъыгъасэщыгъэхэу, ятреныргъэу къэбар нэпцлхэр зэрыт тхылъхэр ыгъэпсыщыгъэх.

Ау А. Ф. Лелюк хэшыпыклогъэ командэхэм ыкли спортсменхэм ятреныргъэу зыпарэкли кыхэклогъэп.

Тхылъэу алэклигъахъэхэрэм атегъэпсыхъагъэу пстэумккэ сомэ миллион 1,4-м ехъу кыратыгъ, ежъ зэрэфаеу ахъэр ыгъэзеклуагъ.

Урысыем шынэгъончъэныккэ ифедеральнэ къулыкъу и Гъэорышлэлэу Адыгэ Республикэм щылэм кызлэкигъэхъэгъэ къэбархэмккэ ащ уголовнэ лэф кыфалэтыгъ.

Хыкумым иунашъоккэ А. Ф. Лелюк условнэу ильэси 5 (ушэтынэу ильэси 3) тыралъхъагъ, ау мыщ дэжъым кыхъэгъэхъожьыгъэн фае АР-м и Прокуратурэ ильэлу тхылъ тетэу зэрарэу аригъэхыгъэр къэралыгъо бюджетым ыгъэклогъын фаеу зэралытагъэр.

**Урысыем и Следственнэ комитет ислед-
ственнэ Гъэорышлэлэу АР-м щылэм кытыгъ**

Теннис цыкIур

ХагъэунэфыкIырэ чIыпIих

Теннис цыкIумкIэ зэлухыгъэ зэнэкъокъоу Кореновскэ районым щыкIуагъэм Мыекъуапэ иллыкIохэм хагъэунэфыкIырэ чIыпIих кыщахыгъ.

Кореновскэ, Лэбалэ ыкIи Мыекъуапэ яспортсменхэу 2013-рэ ильэсым къэхъугъэхэм ыкIи ахэм анахыкIэхэм заушэтыгъ.

Адыгеим икъэлэ шъхалэ къэзыгъэлъэгъуагъэхэр спорт еджапIэу С. М. Джэнчатэм ыцIэ зыхырэм зыщызыгъасэхэрэр ары. Шышхыалум и 21-м рагъэжъэщт республикэ чемпионатым зыфагъэхъазырынымкIэ мыр ушэтыпIэ дэгъу афэхъугъ. Зэнэкъокъоу Урысыем ишъольыр зэфэшъхъафхэм къарыкIыщт спортсмен 500 фэдиз хэлэжъэщт. Джырэ уахътэм ехъулэу субъекти 10-м ехъум ялыкIохэр тур-

нырым кыызэреклэлэщтхэр къалуагъ.

Кореновскэ щыкIогъэ зэнэкъокъоу тикIалэхэм медали 6 кыщахыгъ, ащкIэ лъэшэу тагъэгъушъуагъ. Теклоныгъэр кыдаыхыгъ Матюшинхэу Адамрэ Эльдаррэ. ЯтIонэрэ чIыпIэр къафагъэшъошагъ Бзаго Дамир, Дамир Бабабековым ыкIи Ирина Славновам. Джэзэ медаль кыыхыгъ илъэсibl зыныбжъ Бзаго Даринэ.

ХагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр кыдзыхыгъэхэм экIэми тафэгъушIо, тапэки мыш фэдэ гъэхъэгъэшIухэр ашIынхэу, Адыгеим ыцIэ дахэкIэ рарагъэлонэу афэтэлэ.

Зэхъышагъэр ыкIи кыдзыхыгъэр:
АР-м лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къралхэм ащышъэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр:
385000
кь. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыгъэр:
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм къаIихырэр А4-кIэ заджэхэрэ тхъапэхэу зипчъагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. Са-тырхэм азыфагъу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахъ цIыкIунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием экIэгъэкIожыхы.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зышаушыхъатыгъэр:
УФ-м хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр
4496
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1394

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэу уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхалэр
Мэщлэкъо С. А.

Редактор шъхалэм игуадзэр
Тэу З. Дз.

ПшъэдэжIыжь зыхырэ секретарыр
ЖакIэмыкьо А. З.

Футбол

Апэрэ финалистыр къэнэфагъ

ФутболымкIэ Адыгэ Республикэм и Кубок икъыдэхын хэлэжъэрэ командэхэм яапэрэ финалистыр къэнэфагъ.

Мы мафэхэм ащ фэбэнагъэх командэхэу «АГУ» ыкIи «Кавказ Адэмый» зыфалохэрэр.

Апэрэ таймыр аухынкIэ тIэкIу къэнагъэу Красногвардейскэ районым ифутболистхэм пчъагъэр кызыэлухыгъ. Студентхэм къэлапчъэм Iэгъуаор дадзэн аIозэ ыпэкIэ бэрэ илпыгъэх, ау зи къадэхъугъэп. Я 58-рэ такыкIым къоджэ командэм хэт Артем Мельник пчъагъэм хигъэхъугъ. Ащ ыуж Делэкъо Муратрэ Едыдж Тамерланрэ гъогъгъу зырызэ къэлапчъэм Iэгъуаор дадзагъ, пчъагъэр 4:0-у «Кавказ Адэмыйем» теклоныгъэр кыдихыгъ.

Шышхыалум и 22-м Адыгэка-

лэ щызэлукIэщтых чIыпIэ командэу «Асбир» зыфилорэмрэ псэупIэу

Тулскэр къэзыгъэлъэгъорэ «Урожаимрэ». Теклоныгъэр кыдэ-

зыхырэ командэр ятIонэрэ финалист хъушт.

